

1.8. PALJASSEEMNETAIMED EESTI LOODUSES

MÖTLE JA ARUTLE!

1. Kirjelda männi okkaid.
2. Kirjelda kuuse okkaid.

Maailmas kasvab umbes 600 liiki okaspuid.

Eestis kasvab looduslikult ainult neli liiki. Need on mänd, kuusk, kadakas ja jugapuu.

Palju paljasseemnetaimede liike on meile sisse toodud.

Näiteks elupuu ja lehis.

Elupuud kasvatatakse ilupuuna ja hekitaimena.

Lehis on ainuke okaspuu, mis igal sügisel langetab oma okkad ja kasvatab kevadel uued. Ka lehis on Eestisse sisse toodud ja kasvab ilutaimena.

ÜLESANNE 1

Vaata lehise pilte.

Võrdle, milline on lehis erinevatel aastaegadel.

WISCONSIN-MADISONI ÜLIKOO

Lehis talvel, kevadel, suvel ja sügisel

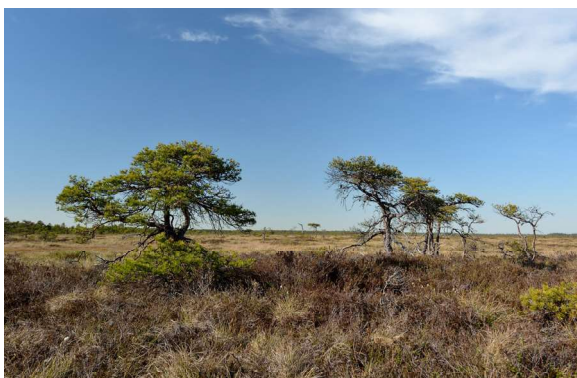
Harilik mänd on Eesti metsades kõige levinum puuliik.

Mänd tahab kasvamiseks palju valgust.

Ta suudab kasvada tingimustes, kus on vähe toitaineid ja vett.

Nii kasvavad männid lisaks metsale ka rabas ja mere ääres liivaluidetel.

Männi juur ulatub väga sügavale. Nii saab ta paremini vett kätte.

Rabamännid on väikesed ja kidurad.

Männimets liivaluidetel

Harilik kuusk vajab kasvamiseks rohkem vett ja toitaineid kui mänd. Tema juured on maapinna lähedal. Nendega saab ta vett kätte laiemalt alalt.

Valgust vajab kuusk vähem kui mänd. Noored puud võivad kasvada teiste puude all, kuhu valgus ei ulatu.

Harilik kuusk

Harilik kadakas

Kadaka käbid, rahvasuus kadaka-marjad

Harilik kadakas on levinud rohkem Lääne-Eestis.

Kadakad on madala kasvuga ja sarnanevad enamasti põõsaga. Puukujulisi kadakaid leidub harva.

Kadaka käbid on sinised ja meenutavad hoopis marju.

Nii kutsutaksegi neid rahvasuus kadaka-marjadeks.

Harilik jugapuu kasvab looduslikult

Lääne-Eesti saartel, kus talved ei ole nii külmad.

Jugapuu okkad on tumerohelised ja pehmed.

Ka jugapuu on enamasti põõsakujuline.

Nii nagu kadakal, ei ole ka jugapuul tavalisi käbisid. Temagi käbid meenutavad marju, kuid on punast värvi.

Jugapuu

Jugapuu „marjad“

Meeles tuleb pidada, et jugapuu on mürgine. Tema marju söövad linnud, kellele need ohtlikud ei ole.

Aedades kasvatatakse jugapuud ilutaimena.

ÜLESANNE 2

Võrdle mändi, kuuske, kadakat ja jugapuud.
Vajadusel otsi abi internetist. Täida tabel.

Okaspuu	Kus kasvab?	Mitme kaupa on okkad oksal?	Millised on käbid?
Mänd			
Kuuske			
Kadakas			
Jugapuu			

Paljasseemnetaimede tähtsus

Nagu kõik taimed, toodavad ka paljasseemnetaimed õhku hapnikku. Liivastel aladel ja mägedes takistavad puude juured pinnase minema kandumist.

Okaspuumetsad on elupaigaks imetajatele, lindudele ja teistele loomadele.

Seemned on toiduks oravatele, käbilindudele, rähnidele ja teistele. Paljud haruldased linnud teevad oma pesa kõrgete mändide latva.

Inimestele on okaspuud väga vajalikud. Okaspuude puitu kasutatakse ehitusmaterjalina, paberitööstuses ja mööbli valmistamisel. Samuti kasutatakse puitu kütteks.

Kadakapuust valmistatakse tarbeesemeid, näiteks puulusikaid ja pannilabidaid.

Kevadised kuusekasvud sisaldavad palju vitamiine. Neid kasutatakse rahva-meditiinis ja toiduainetööstuses, samuti parfümeeria-kaupade tootmisel. Kuusekasvused on kasutatud ka loomasöödaks.

Kuusekasvud

ÜLESANNE 3

**Milline tähtsus on okaspuudel looduses ja inimese elus?
Ühenda.**

Tähtsus looduses

Tähtsus inimesele

- on elupaigaks paljudele loomadele
- kasutatakse kütteks
- takistavad pinnase ärakandumist
- kasutatakse ehitustel
- toodetakse mööblit
- on paberitööstuse tooraine
- seemned on toiduks lindudele ja loomadele
- toodavad hapnikku